

Sygn. akt VIII GC 245/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący - SSO Piotr Sałamaj

Protokolant – stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2014 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. P. (1), I. K. i M. P. (2)

przeciwko Przedsiębiorstwu Handlowo-Usługowemu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

o uchylene uchwały wspólników

I. uchyla uchwałę numer 1 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. z dnia 17 września 2010 r.;

II. zasądza od pozwanego Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. na rzecz powodów M. P. (1), I. K. i M. P. (2) kwotę 990 (dziewięćset dziewięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów procesu;

III. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 2.000 (dwa tysiące) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt VIII GC 245/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 16 października 2010 r. powodowie M. P. (1), I. P. (obecnie K.) i M. P. (2) wnieśli o uchylene uchwały nr 1 z dnia 17 września 2010 r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. i zasądzenie od tej spółki zwrotu kosztów procesu.

Zaskarżoną uchwałą wyłączono od podziału pomiędzy wspólników czysty zysk za 2009 r. w kwocie 4.571.548,12 zł i przeznaczono go na kapitał zapasowy spółki. W uzasadnieniu pozwu wskazano na sprzeczność uchwały z § 14 umowy spółki, stanowiącym że wspólnicy mają prawo do udziału w zysku spółki przeznaczonym do podziału pomiędzy wspólników proporcjonalnie do posiadanych udziałów. Ponadto wskazano na sprzeczność tej uchwały z § 18 umowy spółki, w którym nie przewiduje się prawa wyłączenia przez zgromadzenie wspólników zysku od podziału i przeznaczenie go na inne cele, niż wypłata dywidendy, ani tym bardziej przeznaczenia na jakiegokolwiek fundusze, których utworzenie nie zostało przewidziane umową spółki, zwłaszcza przy braku ustawowego obowiązku tworzenia funduszy celowych w spółce. Zdaniem powodów, w przypadku braku określenia w umowie spółki prawa do utworzenia funduszy i ich rodzaju, jak również sposobu gromadzenia i przeznaczenia środków z takiego funduszu, fundusze celowe mogą być tworzone jedynie za zgodą wszystkich wspólników w drodze zmiany umowy spółki, jako dotyczącej uszczuplenia praw udziałowych wspólników (art. 246 § (...) k.s.h.). Powodowie stwierdzili więc, że zaskarżona uchwała

jest sprzeczna z umową spółki i mająca na celu pokrzywdzenie powodów jako wspólników. Dodatkowo podnieśli, że wyłączenie zysku od podziału pomiędzy wspólników i przeznaczenie go na kapitał zapasowy godzi także w interesy spółki i jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, z uwagi na brak przeznaczenia części zysku na pokrycie strat bilansowych spółki powstałych w poprzednich latach obrotowych, pomimo podejmowania w poprzednich latach uchwał o pokryciu strat bilansowych z zysków spółki powstałych w kolejnych latach obrotowych. Wskazali też na istniejący konflikt pomiędzy powodami, jako wspólnikami mniejszościowymi, a T. i D. R. (1), jako wspólnikami większościowymi oraz podnieśli zarzuty złego zarządzania spółką przez T. R. (1), w tym działania na jej szkodę, przytaczając szereg przykładów działań mających świadczyć o zasadności tych zarzutów.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów procesu. Zarzucił, że okoliczności przytoczone w pozwie nie dotyczą zaskarżonej uchwały, tym samym powodowie nie wykazali sprzeczności tej uchwały z dobrymi obyczajami, godzenia w interesy spółki oraz pokrzywdzenia wspólników. Pozwany przyznał, że relacje pomiędzy powodami, jako wspólnikami mniejszościowymi, a pozostałymi wspólnikami, są nienajlepsze, natomiast winę za to przypisał powodom. Pozwany szeroko odniósł się do twierdzeń powodów w sprawie umów zawartych przez zarząd, w tym nieważnej umowy o pracę z T. R. (1), zaprzeczając by działania te szkodziły spółce.

Wyrokiem z dnia 27 września 2011 r. (sygn. akt VIII GC 303/10) Sąd Okręgowy w Szczecinie uwzględnił powództwo w całości, zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 360 zł tytułem kosztów procesu oraz zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 2.000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której powodowie zostali zwolnieni.

Na skutek apelacji pozwanego od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 24 maja 2012 r. (sygn. akt I ACa 268/12) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W toku ponownego rozpoznania sprawy strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe prezentowane w pozwie, odpowiedzi na pozew i dalszych pismach procesowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19.10.2006 r. Z. P., jeden z czterech wspólników pozwanego Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M., posiadający 365 udziałów w spółce, sprzedał T. i D. małżonkom R. te 365 udziałów za cenę 2.050.000 zł.

Od tej pory wspólnikami są: T. i D. R. (1), posiadający 365 udziałów (52,2%), oraz M. P. (1), I. K. (z domu P.) i M. P. (2) posiadający łącznie 334 udziały (47,8%).

(niesporne, a nadto dowód: umowa sprzedaży udziałów k. 51-52 verte akt VIII GC 143/10)

Na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników PHU (...) spółki z o.o. w dniu 31.01.2007 r. podjęta została uchwała nr 1 o tym, że zarząd spółki będzie jednoosobowy. Na podstawie kolejnej uchwały z funkcji prezesa zarządu odwołany został Z. P., a uchwałą nr (...) na stanowisko prezesa powołany został T. R. (1).

W dniu 10.08.2007 r. odbyło się Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki, którego przedmiotem miało być m.in. rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki za rok 2006, rozpatrzenie sprawozdania finansowego za rok 2006, zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 2006 wraz z informacją dodatkową. Decyzje w powyższym zakresie nie zostały podjęte z uwagi na brak przygotowania stosownych dokumentów przez poprzedni zarząd.

W dniu 27.03.2008 r. kontynuowane było, przerwane w dniu 21.12.2007 r., Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki, na którym A. W. (1), prowadząca obsługę księgową spółki, przedstawiła skorygowany wynik finansowy, tj. bilans i rachunek zysków i strat za lata 2005 i 2006. Następnie podjętych zostało kilka uchwał

dotyczących: zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 2005 i pokrycia strat za 2005 rok z przyszłych zysków, zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 2006. Powodowie głosowali przeciwko tym uchwałom żądając zaprotokołowania sprzeciwu.

(dowód: zawiadomienia o NZW na dzień 31.01.07 r. k. 36-37 akt VIII GC 143/10, protokół NZW z 31.01.07 r. k. 315-316, protokół ZZW z 10.08.07 r. k. 317-318, zawiadomienia o NZW na dzień 21.12.07 r. k. 24-25 v. akt VIII GC 143/10, protokół NZW kontynuowanego 27.03.08 r. k. 319-319 v.)

W dniu 1.02.2007 r. pomiędzy pozwaną spółką, jako wydzierżawiającym, a S. R., jak dzierżawcą, zawarta została umowa dzierżawy, której przedmiotem był bar gastronomiczny z wyposażeniem położony w (...) na stacji paliw należącej do spółki. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Czynn timer ustalony został na kwotę netto 1.000 zł.

W dniu 7.02.2007 r. pomiędzy pozwaną spółką a B. Ł. zawarta została umowa poddzierżawy, której przedmiotem był zbiornik o pojemności 50000 litrów na olej napędowy wraz z instalacjami, znajdujące się na stacji paliw pozwanej spółki. Dzierżawca B. Ł. miała prowadzić sprzedaż oleju napędowego we własnym imieniu i na własny rachunek. Czynn timer należny wydzierżawiającemu wynosił 0,04 groszy netto od sprzedanego litra napędowego. Umowa zawarta została na okres 36 miesięcy.

W dniu 16.02.2007 r. pomiędzy pozwaną spółką, jako wydzierżawiającym, a A. R., jak dzierżawcą, zawarta została umowa dzierżawy, której przedmiotem była myjnia samochodowa oraz serwis opon wraz z wyposażeniem położone w (...) na stacji paliw należącej do spółki. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Czynn timer ustalony został na kwotę netto 1.000 zł. Aneksem nr (...) z dniem 1.01.2011 r. czynn timer strony umowy ustaliły na kwotę netto 819,67 zł plus VAT.

W dniu 1.10.2007 r. pomiędzy pozwaną spółką, jako wydzierżawiającym, a D. R. (1), jak dzierżawcą, zawarta została umowa dzierżawy, której przedmiotem był bar gastronomiczny z wyposażeniem położony w M. na stacji paliw należącej do spółki. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Czynn timer ustalony został na kwotę brutto 1.000 zł.

W dniu 1.10.2007 r. pomiędzy pozwaną spółką, jako zleceniodawcą, a D. R. (1), jak zleceniobiorcą, zawarta została także umowa zlecenia, której przedmiotem było stałe prowadzenie przez zleceniobiorcę spraw księgowych, administracyjnych i kadrowych zleceniodawcy jako podmiotu gospodarczego oraz usługi dotyczące reprezentowania zleceniodawcy przed organami inspekcji sanitarnej i inspekcji pracy. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Wynagrodzenie miesięczne zleceniobiorcy ustalone zostało na kwotę netto 2.684,43 plus VAT. Aneksem nr (...), który wszedł w życie 1.06.2008 r., z przedmiotu umowy wyłączono prowadzenie spraw księgowych spółki.

(dowód: umowa poddzierżawy z 7.02.07 k. 58-59, umowa dzierżawy z 16.02.07 k. 60-60 v. z aneksem k. 345-346, umowa dzierżawy z 1.02.07 k. 61-62 v., umowa dzierżawy z 1.10.07 k. 359-360, umowa zlecenia z 1.10.07 z załącznikami i aneksem k. 361-365 – wszystkie karty z akt VIII GC 143/10, zeznania świadków D. R. (1) k. 430 – nagranie 00:13:25-00:50:53, T. R. k. 473-474 – nagranie 00:05:00-00:43:33, K. M. (1) k. 395-399)

W roku 2007 zysk netto pozwanego PHU (...) spółki z o.o. wzrósł znacznie w porównaniu do roku 2006; wartość tego przyrostu wyniosła 68.885,05 zł. Spółka rozpoczęła inwestycję dotyczącą ogrodzenia parkingu i modernizacji jego nawierzchni (nakłady w wysokości 602.307,60 zł). Spółka podjęła też przygotowania do naprawy zaplecza sanitarnego na stacji paliw. Za rok 2007 spółka uzyskała zysk bilansowy, który nie został przeznaczony na pokrycie strat bilansowych z lat ubiegłych.

(dowód: sprawozdanie z działalności spółki k. 327, bilans k. 328-329, rachunek zysków i strat za rok 2007 k. 330, zeznania świadka T. R. k. 473-474 – nagranie 00:05:00-00:43:33, zeznania powódki M. P. (1) k. 475 – nagranie 01:07:38-01:38:00)

Pismem z dnia 25.02.2008 r., skierowanym do (...) L. W., K. M. (2) złożyła ofertę na wynajęcie lokalu gastronomicznego znajdującego się na stacji paliw przy trasie na M.. Zaoferowała 5.000 zł miesięcznie plus koszty zużycia mediów. Wyraziła również zainteresowanie wynajęciem myjni samochodowej wraz z serwisem ogumienia,

oferując miesięczny czynsz w wysokości 5.550 plus zużycie mediów. Ofertę z 4.03.2008 r. na prowadzenie baru gastronomicznego na stacji paliw złożyła także M. J. (1) jako Firma Usługowo-Handlowa (...), która zaproponowała wstępnie kwotę miesięcznego czynszu za lokal wraz z wyposażeniem w wysokości 5.000 zł. Działania za firmę (...) podejmował A. F..

Obie te oferty pełnomocnik wspólników mniejszościowych – powodów – L. W. przedłożyła prezesowi zarządu pozwanego T. R. (1) przy piśmie z 5.03.2008 r., wnosząc o podjęcie negocjacji z oferentami. W odpowiedzi pełnomocnik zarządu spółki (...) oświadczył, że zarząd jest gotowy do rozpoczęcia negocjacji z potencjalnymi dzierżawcami pod warunkiem, że osoby te zrefundują dotychczasowym dzierżawcom poniesione przez nich koszty wyposażenia: myjni samochodowej w kwocie ok. 160 tys. zł, baru gastronomicznego w kwocie ok. 46-48 tys. zł, a także wyrażą gotowość zapłaty kaucji gwarancyjnej w wysokości trzymiesięcznego czynszu dzierżawnego.

W piśmie z 25.04.2008 r. prezes spółki (...) T. R. (1) zwrócił się do Catering (...), w związku z ofertą z 4.03.2008 r., o kontakt ze spółką. Do bezpośrednich kontaktów między tymi podmiotami nie doszło. Podobnie jak między K. M. i pozwaną spółką.

(dowód: oferta M. J. z 4.03.08 k. 106, oferta K. M. (2) z 25.02.08 r. k. 107, pisma pełnomocnika powodów z 5.03.08 k. 108 i z 1.04.08 k. 105, pismo pełnomocnika pozwanej spółki z 14.03.08 k. 104 – wszystkie karty z akt VIII GC 225/10, pismo pozwanego z 25.04.08 r. z potwierdzeniem nadania k. 460-461, zeznania świadków A. F. k. 430 – nagranie 00:57:27-01:08:24, M. J. (1) k. 449 – nagranie 00:04:00-00:10:33, K. M. (2) k. 449-450 – nagranie 00:13:04-00:22:48, T. R. k. 473-474 – nagranie 00:05:00-00:43:33, K. M. k. 487-488 – nagranie 00:04:00-00:14:34)

W dniu 30.06.2008 r. odbyło się Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki, na którym podjęte zostały uchwały: o zatwierdzeniu sprawozdania zarządu spółki z działalności w roku 2007, o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok 2007, w tym bilansu wykazującego po stronie aktywów i pasywów kwotę 4.082.589,77 zł oraz rachunek zysków i strat wykazujący zysk netto w kwocie 131.472,91 zł, o nie dokonywaniu zadysponowania zyskiem za rok 2007 i o udzieleniu absolutorium prezesowi zarządu T. R.. Wszystkie te uchwały zostały podjęte stosunkiem głosów 365 : 334.

(dowód: protokół (...) z 30.06.08 r. k. 320-320 v., pełnomocnictwa dla L.J. W. k. 31-31 v. akt VIII GC 143/10)

Na Zwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników pozwanej spółki w dniu 19.06.2009 r. odbyła się szeroka dyskusja nad sprawozdaniem zarządu, w której uczestniczyła także księgowa A. W. (1). Oprócz kwestii inwestycji podejmowanych przez spółkę, przedmiotem dyskusji były ponoszone przez spółkę koszty związane z zawartymi umowami dzierżawy. Wspólnicy podjęli uchwałę o zatwierdzeniu sprawozdania zarządu z działalności spółki za rok 2008. Zatwierdzone zostało także sprawozdanie finansowe, w tym rachunek zysków i strat wykazujący stratę w kwocie 237.794,74 zł. Wspólnicy zdecydowali także o pokryciu powyższej straty za rok 2008 zyskiem za rok 2007 w kwocie 131.472,91 zł, a w pozostałym zakresie zyskiem z przyszłych okresów rozliczeniowych. Na podstawie uchwały nr 9 wspólnicy wprowadzili do ewidencji środków trwałych ujawniony środek trwały w postaci gruntów wyceniony wg operatu szacunkowego na 4.849.500 zł, za czym opowiedziało się 100% kapitału.

(dowód: zawiadomienie o (...) k. 32 akt VIII GC 143/10, protokół (...) z 19.06.09 r. k. 321-326, sprawozdanie z działalności spółki za 2008 k. 344, wprowadzenie do sprawozdania finansowego i dodatkowa inf. i objaśnienia k. 345-348, bilans k. 349-350, rachunek zysków i strat – za rok 2008 k. 351, pierwsza strona operatu szacunkowego z marca 2009 r. k. 28 akt VIII GC 225/10, zeznania świadka A. W. (1) k. 400-402)

W dniu 1.11.2009 r. pomiędzy pozwaną spółką, jako wynajmującym, a K. D. zawarta została umowa najmu, której przedmiotem był lokal gastronomiczny – bar na stacji paliw w (...). Umowa zawarta została na czas określony 8 lat – do 31.10.2017 r. Czynsz został ustalony na kwotę 2.000 zł miesięcznie plus VAT. Oprócz tego najemcę obciążały opłaty eksploatacyjne.

(dowód: umowa najmu z 1.11.09 r. k. 353-358 akt VIII GC 143/10)

Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki w dniu 31.05.2010 r. zostało odroczone do 14.06.2010 r. Na tym odroczonym posiedzeniu odbyła się dyskusja nad sprawozdaniem zarządu z działalności za rok 2009. Oprócz niesatysfakcjonujących wspólników mniejszościowych (powodów) wyników finansowych spółki, wróciła m.in. kwestia zawartych przez spółkę umów z członkami rodziny R.. Poruszono też kwestię propozycji składanej powódce M. P. (1) na prowadzenie baru. Po dyskusji przystąpiono do głosowania, które głosami wspólników T. i D. R. zakończyło się zatwierdzeniem sprawozdania zarządu z działalności spółki i sprawozdania finansowego, w tym zysku bilansowego w kwocie 4.571.548,12 zł, ale nie doszło do jego rozdysponowania w związku ze sprzeciwem wspólników większościowych. Propozycja wspólników mniejszościowych rozwiązania spółki nie znalazła aprobaty wspólników większościowych, którzy głosowali przeciw.

(dowód: sprawozdanie z działalności spółki k. 331-332, wprowadzenie do spr. finans. i dodatkowe informacje i objaśnienia k. 333-336, bilans k. 337-340, rachunek zysków i strat za rok 2009 k. 341-342 i k. 343, protokoły (...) z 31.05.10 r. k. 14 i z 14.06.10 r. k. 15-18 v. akt VIII GC 225/10)

W dniu 17 września 2010 r. w M. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie wspólników pozwanej spółki, w jej siedzibie. Podczas tego zgromadzenia reprezentowany był cały kapitał zakładowy. Porządek obrad obejmował podjęcie tylko jednej uchwały, w przedmiocie przeznaczenia zysku bilansowego osiągniętego w roku 2009 poprzez wyłączenie go od podziału pomiędzy wspólników i przeznaczenie na kapitał zapasowy. Uchwałę tą, nazwaną uchwałą nr 1, podjęto większością głosów 365 przeciwko 334. Powodowie, reprezentowani przez pełnomocnika, głosowali przeciwko uchwale i zażądali zaprotokołowania sprzeciwu.

(niesporne, a nadto dowód: protokół NZW z 17.09.10 r. k. 11)

Umowa spółki Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie zawierała w chwili podjęcia przepisu przewidującego inny sposób przeznaczenia zysku spółki niż jego podział pomiędzy wspólników w stosunku do udziałów. Umowa spółki w § 14 stanowi, że wspólnicy mają prawo do udziału w czystym zysku spółki przeznaczonym do podziału przez zgromadzenie wspólników, proporcjonalnie do posiadanych udziałów. W § 18 umowy spółki, w którym wymienione zostały sprawy, w których uchwały podejmuje zgromadzenie wspólników, nie wskazano innego przeznaczenia zysku niż określone w § 14, natomiast zgodnie z punktem 6 do spraw tych należy określić dnia, według którego ustala się listę wspólników uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy.

(dowód: tekst jednolity umowy spółki wg stanu na 9.11.2005 r. k. 29-31 akt VIII GC 225/10)

Straty pozwanej spółki narastały w latach 2009-2010. Od roku 2008 finanse spółki prowadzi A. W. (1). Od tego czasu zysk nie była wypłacana dywidenda wspólnikom; w latach 2005-2007 podobnie. W latach 2005-2006 nie były wykonywane zgodnie z prawem odpisy amortyzacyjne i w związku z tym konieczna była korekta bilansu, która miała bezpośredni wpływ na osiągnięty przez spółkę zysk. Według dokumentów księgowych widoczny był w spółce zastój. Zakupów paliwa w spółce zaprzestał też wspólnik T. R. (1), prowadzący przedsiębiorstwo transportowe. Za czasów prezesury T. R. były pewne inwestycje: remont sanitariatów, rozbudowa parkingu.

W dacie podjęcia zaskarżonej uchwały były w spółce niepokryte straty bilansowe z lat ubiegłych. Między wspólnikami toczyły się rozmowy, aby te straty były pokryte zyskiem, ale był też wariant dopłat od wspólników, na który nie godzili się powodowie.

(dowód: zeznania świadka A. W. k. 400-402, zeznania powódki k. 475 – nagranie 01:07:38-01:38:00)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 386 § 6 k.p.c. – „Ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiążą zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy nastąpiła zmiana stanu prawnego.” Odnosząc to do realiów rozpatrywanej sprawy i rozpoznając ją ponownie Sąd znacznie poszerzył

i uzupełnił postępowanie dowodowe, przeprowadzając m.in. dowody wskazane przez Sąd Apelacyjny, następnie poddając ich wyniki analizie nie tylko w kontekście sprzeczności przedmiotowej uchwały wspólników z 17 września 2010 r. z umową spółki, ale także pod kątem jej sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz tego czy zaskarżona uchwała godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie wspólnika, bądź czy te przesłanki występują kumulatywnie.

Badając zatem kwestię sprzeczności zaskarżonej uchwały z umową spółki Sąd ponownie zauważa, że pozwany w odpowiedzi na pozew w zasadzie nie odniósł się do zarzutu sprzeczności zaskarżonej uchwały z umową spółki, ani nie zakwestionował treści przepisów tej umowy, które powołał powodowie w pozwie zarzucając ich naruszenie, a także nie zaprzeczył treści umowy spółki znajdującej się w aktach sprawy prowadzonej przed tutejszym Sądem pod sygnaturą VIII GC 225/10. W kwestii braku podstaw do zakwestionowania aktualności powyższego tekstu statutu pozwanej spółki – w kontekście daty zaskarżonej uchwały - wypowiedział się również Sąd Apelacyjny w Szczecinie w ostatnim akapicie uzasadnienia wyroku z dnia 24 maja 2012 r. (I ACa 268/12). Tym samym tekst umowy spółki znajdujący się na kartach 29-31 akt sprawy VIII GC 225/10 należało potraktować za obowiązujący na dzień podejmowania uchwały.

Przez stronę pozwaną nie zostały również zakwestionowane pozostałe dopuszczone przez Sąd dowody z dokumentów, w tym protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 17 września 2010 r., zatem można było przyjąć, że obie strony przyznają fakty w postaci treści i okoliczności podjęcia (przebiegu rzonego Zgromadzenia Wspólników) zaskarżonej uchwały oraz w postaci treści umowy spółki, a zwłaszcza § 14 i 18.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd doszedł do przekonania, że zaskarżona uchwała winna zostać wyeliminowana z obrotu prawnego, o czym przekonują następujące argumenty, w tym dotyczące sprzeczności uchwały z umową spółki wyrażone przez Sąd przy pierwszym rozpoznaniu sprawy.

Powództwo o uchylenie uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością znajduje podstawę w treści art. 249 § 1 k.s.h. Zgodnie z tym przepisem uchwała wspólników sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godząca w interesy spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały.

Krąg podmiotów legitymowanych czynnie do wytoczenia takiego powództwa określa art. 250 k.s.h. Zgodnie z treścią tego przepisu prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały wspólników przysługuje między innymi wspólnikowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu (art. 250 pkt 2 k.s.h). Nadto warunkiem formalnym, od którego spełnienia zależy skuteczne wytoczenie powództwa jest zachowanie ustawowego terminu zaskarżenia, określonego w art. 251 k.s.h. na miesiąc czasu od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie dłuższego jednak niż sześć miesięcy od dnia powzięcia uchwały.

Powodowie wykazali i nie było to kwestionowane przez pozwanego, że są legitymowani czynnie do zaskarżenia uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki z dnia 17 września 2010 r. Z protokołu zawierającego zaskarżoną uchwałę (k. 11) wynika, że pełnomocnik powodów głosował przeciw uchwale i wniósł o zaprotokołowanie sprzeciwu. Ponadto pomiędzy stronami nie było sporu co do tego kto głosował za zaskarżoną uchwałą, a kto przeciw.

Powodowie dochowali też terminu zaskarżenia. I choć pozew został wniesiony w dniu 18 października 2010 r., to jednak dzień 17 października 2010 r., a więc końcowy zgodnie z art. 112 k.c., przypadał w niedzielę, a więc upływał w dniu wniesienia pozwu (art. 115 k.c.).

Zaskarżona uchwała dotyczy rozporządzania zyskiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zgodnie z art. 191 § 1 i 3 k.s.h. wspólnik ma prawo do udziału w zysku wynikającym z rocznego sprawozdania finansowego i przeznaczanego do podziału uchwałą zgromadzenia wspólników, z uwzględnieniem art. 195 § 1 k.s.h., a więc z możliwością wypłacenia zaliczki na poczet przyszłej dywidendy, w stosunku do posiadanych udziałów. W myśl art. 191 § 2 k.s.h. umowa spółki może przewidywać inny sposób podziału zysku, z uwzględnieniem przepisów art. 192-197 k.s.h. Ów inny sposób może, w świetle art. art. 192 i 195 § 1 k.s.h., polegać między innymi na określonych odpisach na kapitały (fundusze) własne spółki, w tym zapasowy czy rezerwowy (tak, S. Sołtysiński [w:] System prawa prywatnego, Prawo spółek handlowych,

tom XVIIIA, art., 4-282 KSH, C.H.Beck 2010. Zob. też R. Pabis, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2004, II CK 539/03, Prawo Spółek 2009/5/51).

Obecne rozwiązanie kodeksowe jest odmienne niż przewidziane w art. 191 § 1 k.h. W szczególności nie można obecnie twierdzić, że rozporządzenie zyskiem przez ograniczenie prawa wspólnika do udziału w nim, nawet gdy zysk jest przeznaczony na kapitały własne spółki, nie jest ograniczeniem prawa wspólnika związanego z udziałem w spółce. Z obecnego rozwiązania wynika więc, że prawo do udziału w zysku, proporcjonalnie do posiadanych udziałów (o ile umowa spółki nie określa odstępstw do zasady proporcjonalności), wyrażające się w prawie do wypłaty dywidendy, może być ograniczone przez rozdysponowanie zysku z wyłączeniem prawa wspólników do udziału w nim, tylko gdy umowa spółki na to pozwala (zob. R. Papis, *ibidem*). Omawiana regulacja kodeksowa jest wyrazem respektowania jednego z podstawowych uprawnień wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - prawa do udziału w wypracowanym zysku (vide wyrok Sądu Najwyższego z 3 marca 2009 r., II CSK 522/08). W piśmiennictwie podkreśla się, w kontekście ważności tego prawa, że umowa spółki nie może trwale wyłączyć zysku od podziału pomiędzy wspólników (tak, S. Sołtysiński, *ibidem*).

Odnosząc powyższe uwagi do realiów rozpatrywanej sprawy trzeba stwierdzić, że umowa spółki Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. nie zawiera innego sposobu podziału zysku, a właściwie rozporządzania zyskiem, niż określony w art. 191 § 1 i 3 k.s.h. Natomiast w myśl § 14 tej umowy wspólnicy mają prawo do udziału w czystym zysku spółki przeznaczonym do podziału przez zgromadzenie wspólników, proporcjonalnie do posiadanych udziałów. Tym samym zaskarżona uchwała, wyłączająca czysty zysk od podziału między wspólników – wbrew postanowieniom umowy spółki – jest z nią sprzeczna. Sąd stoi przy tym na stanowisku, że sporna uchwała, pomimo stwierdzenia o wyłączeniu zysku od podziału pomiędzy wspólników, stanowi o rozporządzeniu zyskiem (przeznacza go na kapitał zapasowy), toteż nie można przyjąć, że nie nastąpiło rozstrzygnięcie w sprawie przeznaczenia zysku za rok 2009. Rozporządzenie w taki sposób jest dopuszczalne tylko po zawarciu w umowie spółki postanowienia na podstawie art. 191 § 2 k.s.h., którego w tym przypadku wspólnicy nie przewidzieli. Podobnie jak nie przewidzieli utworzenia funduszy, na które czysty zysk miałby być przeznaczany.

Analizując z kolei § 18 umowy spółki Sąd stwierdził, że ani pkt 5., ani pkt 6. nie dawał Zgromadzeniu Wspólników prawa do wyłączenia czystego zysku od podziału. Drugi z tych punktów dotyczy bowiem ustalenia listy wspólników uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy, a więc zakłada podział zysku, pozostawiając wspólnikom tylko określenie kręgu podmiotów uprawnionych do otrzymania zysku za dany rok. Natomiast pkt 5. dotyczy zatwierdzania decyzji zarządu w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty, a więc organu, który nie jest uprawniony (z pominięciem wspólników) do decydowania o prawie wspólnika do udziału w zysku wynikającym z rocznego sprawozdania finansowego. Powyższe czyni zasadnym wniosek o sprzeczności zaskarżonej uchwały z § 18 umowy spółki.

Przywołując jeszcze raz ww. wyrok Sąd Najwyższego z dnia 3 marca 2009 r. Sąd rozstrzygający niniejszą sprawę opowiada się za poglądem, który akcentuje respektowanie jednego z podstawowych praw wspólnika spółki z o.o. jakim jest prawo do wypracowanego zysku, którego ograniczenie winno być wyraźnie uregulowane w umowie spółki. Wydaje się więc, że „znacznym stopień dyskrecjonalnej władzy zgromadzenia wspólników w zakresie przeznaczenia zysku (...)”, o którym mowa w tezie wyroku SN z 29 października 2008 r. (IV CSK 242/08), nie może legitymizować decyzji zgromadzenia wspólników, która winna mieć umocowanie w umowie spółki i uwzględniać równouprawnienie wspólników w tym zakresie, co zresztą także z powyższej tezy wynika.

Przyjmując, że zaskarżona uchwała jest sprzeczna z przywołanymi postanowieniami umowy spółki PHU (...) spółki z o.o. w M., Sąd stwierdził także, że godzi ona jednocześnie w interesy spółki. Otóż, jak wynika z przeprowadzonych dowodów z dokumentów (sprawozdania zarządu, sprawozdania finansowe, bilanse oraz rachunki zysków i strat za lata 2007-2009) oraz z zeznań świadków (A. W., T. R., D. R.) i powódki M. P. (1), w pozwanej spółce od lat narastały straty bilansowe, które nie były pokrywane, zaś osiągnięty zysk nie był dzielony co najmniej od roku 2007. Jak wynika z zeznań powódki, jej i pozostałym powodom znana była okoliczność, że czysty zysk za rok 2009 w kwocie 4.571.548,12 zł powstał w następstwie zwiększenia bilansowej wartości majątku spółki poprzez zaewidencjonowanie gruntów stanowiących własność spółki. Byli oni zatem świadomi swoistego, „wirtualnego” charakteru tego zysku,

którego fizyczny podział i wypłata w pieniądzu nie był możliwy. W związku z tym oczekiwali oni jego przeznaczenia na pokrycie strat bilansowych, w tym za rok 2009 w wysokości 144.953,10 zł. W tej sytuacji decyzja o niepokryciu tychże strat i przeznaczeniu zysku na kapitał zapasowy spółki godzi w interesy spółki.

Powyższa konstatacja jest wystarczająca do uchylenia zaskarżonej uchwały, ale okoliczności sprawy wynikające z zebranego materiału dowodowego dają także podstawy do przyjęcia, że uchwała ta jest również sprzeczna z dobrymi obyczajami i ma na celu pokrzywdzenie powodowych współników. Przyjmując za Sądem Apelacyjnym w Katowicach (vide wyrok z 26 marca 2009 r., V ACa 49/09), że przez „dobre obyczaje” należy rozumieć takie zachowania, które wpływają pozytywnie na funkcjonowanie spółki i otoczenie gospodarcze i są związane z postrzeganiem uczciwości kupieckiej przy prowadzeniu działalności gospodarczej, to uchwała, która przeznaczająca w całości zysk na kapitał (fundusz) zapasowy, mimo utrzymujących się kolejny rok strat spółki, musi być postrzegana jako sprzeczna z dobrymi obyczajami oraz godząca w interes spółki, a nadto zmierzająca do pokrzywdzenia współników w osobach powodów. Jeżeli dobrym obyczajem jest takie prowadzenie spraw spółki, aby zapewnić jej rozwój i regulowanie zaciąganych zobowiązań, to nie przeznaczanie choć części wypracowanego zysku, nawet tylko bilansowego, na pokrycie strat bilansowych spółki i to rok po roku narastających, musi być uznane za godzenie w interesy tejże spółki, co zwrótnie uzasadnia tezę, że każda uchwała godząca w interesy spółki narusza zarazem dobre obyczaje.

Jeżeli natomiast chodzi o podjęcie rzeczony uchwały w celu pokrzywdzenia powodów, to w ocenie Sądu przejawia się to tym, że nie dość, że nie otrzymywali oni od lat dywidendy z czystego zysku, to jeszcze dodatkowo tenże zysk nie był przeznaczony na pokrycie strat spółki, co w oczywisty sposób nie zmniejszało jej pasywów, uszczuplając jej potencjał gospodarczy oraz zdolność konkurowania na wolnym rynku. Jakkolwiek przedmiotem niniejszego postępowania nie była ocena działań zarządu PHU (...) spółki z o.o., znajdującego się w rękach współników większościowych, którzy faktycznie zdecydowali w dniu 17 września 2010 r. o przeznaczeniu czystego zysku na kapitał zapasowy, to nie sposób nie zauważyć, że to przede wszystkim wspólnicy większościowi czerpią faktyczne korzyści z majątku pozwanej spółki, przy jednoczesnym braku aktywności celem pomnażania majątku spółki. Odnieść to mianowicie trzeba m.in. do niespornej okoliczności wydzierżawiania/wynajmowania majątku spółki (myjnia samochodowa z serwisem opon, bar gastronomiczny) członkom rodziny T. i D. R. (powinowatym), bądź wprost samej D. R. (1). Jak wynika z tych umów, to nie dość, że wysokość czynszu była relatywnie niewysoka, zwłaszcza w kontekście ofert M. J. (1) i K. M. (2), oferujących pięć razy więcej, to dodatkowo synowe państwa R. i sama D. R. (1) nie były obciążane kosztami opłat eksploatacyjnych. Nic więc dziwnego, że gdy powódce zaproponowano prowadzenie baru na stacji paliw należącej do spółki za dwukrotnie większy czynsz plus opłaty eksploatacyjne, to miała ona podstawy uznać taką propozycję za niesatysfakcjonującą. Z kolei zażądanie aby ww. potencjalni kontrahenci zapłacili kaucję, a nadto zwrócili dotychczasowym dzierżawcom/najemcom poniesione przez nich wydatki na wyposażenie myjni oraz baru, musi być ocenione jako działanie raczej zaporowe, niż zachęcające do inwestowania, co w ostatecznym rezultacie dotyczy także współników mniejszościowych.

Mając na uwadze powyższe, należało uchylić zaskarżoną uchwałę, jako sprzeczną z umową spółki i godzącą w interesy spółki, a także jako sprzeczną z dobrymi obyczajami i godzącą w interesy spółki, przy jednoczesnym celu pokrzywdzenia – w obu tych przypadkach - współników mniejszościowych, czyli powodów.

Orzekając o kosztach procesu Sąd zastosował zasadę odpowiedzialności za wynik sporu, który powodowie wygrali w całości (art. 98 § 1 i art. 99 w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. i art. 108 § 1 i § 2 k.p.c.). Na zasądzoną w punkcie II. sentencji kwotę kosztów procesu złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika powodów (dwa razy po 360 zł za postępowanie przed Sądem Okręgowym i raz 270 zł za postępowanie przed Sądem Apelacyjnym).

Zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych pozwanego należało obciążyć kosztami opłaty sądowej, od której powodowie zostali zwolnieni mocą orzeczenia sądowego.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się w pierwszej kolejności na dowodach z dokumentów dopuszczonych w pkt. 1. postanowienia z dnia 6 listopada 2013 r. (k. 474) oraz w pkt. 1. i 2. postanowienia z dnia 15 stycznia 2014 r. (k. 488), a także w postanowieniu z dnia 27 września 2011 r. (k. 123). Uzupełniające ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu

o dowody ze źródeł osobowych w zakresie w jakim zostały one podtrzymane przez strony w stosunku do pierwotnych wniosków. Odnośnie dokumentów, to spór wywołało w zasadzie tylko pismo pozwanego do M. J. (k. 460), stanowiące odpowiedź na jej ofertę. W ocenie Sądu dokument ten nie był spóźniony, a jego wysłanie potwierdziła świadkowie K. M. (1) i T. R. (1). Okoliczność, że świadek A. F. zeznał, że nie było odpowiedzi ze strony spółki na ich ofertę nie ma większego znaczenia w sprawie, ani nie dyskwalifikuje jego zeznań, gdyż warunki jakie postawiła spółka oferentom (tj. zapłata za wyposażenie i uiszczenie kaucji) pokazuje, że dla zarządu spółki „układ rodzinny” był wygodny, choć obiektywnie rzecz biorąc nieekonomiczny.

Jeżeli natomiast chodzi o pozostałe dowody ze źródeł osobowych, to w zeznaniach D. i T. R. (1) oraz powódki bardzo wyraźnie widać konflikt między wspólnikami, który wynika także z dokumentów. Niemniej dowody te były przydatne do ustalenia stanu faktycznego, w szczególności działań ówczesnego zarządu spółki obliczonych na marginalizację wspólników mniejszościowych.

Pomijając w pkt. 3 postanowienia dowodowego z dnia 15 stycznia 2014 r. (k. 488) pozostałe wnioski dowodowe stron, a więc te wszystkie dowody, które nie znalazły się w treści pozytywnych postanowień dowodowych, Sąd miał na uwadze przede wszystkim to, że nie było one przydatne dla stwierdzenia, czy przedmiotowa uchwała, narusza dobre obyczaje, godzi w interesy spółki, czy też została podjęta w celu pokrzywdzenia wspólników. Poza tym dowody te, nawet w świetle wniosków stron, nie tyle miały służyć wykazaniu bądź zaprzeczeniu podstaw uchylenia zaskarżonej uchwały, ile stwierdzeniu niegospodarności, działania na szkodę spółki, czy przeciwnie – należytego zarządzania spółką przez jej zarząd w osobie dominującego wspólnika.

Wobec powyższego, kierując się dyrektywą wynikającą z art. 227 k.p.c., należało oddalić inne niż wyżej wymienione wnioski dowodowe, co do dowodów z dokumentów, dowodu z opinii biegłego i dowodów ze źródeł osobowych. Dodatkowo jako sprekludowanie (art. 479⁽¹²⁾ § 1 k.p.c.) Sąd ocenił dowody z dokumentów zawartych w aktach spraw toczących się przed tutejszym Sądem pod sygnaturami VIII GC 246/12, VIII GC 201/10 i VIII GC 290/10, zwłaszcza że powodowie nawet nie wskazali przyczyn powołania na końcowym etapie procesu tych dowodów (vide pismo procesowe z dnia 3.10.2013 r., k. 470-471).